

A települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe tartozó kutak eljárásjogi szabályairól

GYAKRAN ISMÉTELT KÉRDÉSEK (GY.I.K.)

- ❖ Fennmaradási engedélyt kell kérni az 1995. évi LVII. törvény hatályba lépése (1996. január 1.) előtt létesített kútra is? (Pl. a 100 éves, ásott kútra is engedélyt kell kérni?)

Az 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról (továbbiakban: Vgtv.) 29. § (3) bekezdése alapján, ha a vízellátás megépítése vagy átalakítása jogerős hatósági engedély nélkül, vagy a jogerős hatósági engedélytől eltérően történt, a hatóság a vízellátás megvizsgálása után a létesítő részére a fennmaradási engedélyt utólag megadhatja az eset összes körülményeire is figyelemmel, amennyiben a vízellátás megépítése vagy átalakítása megfelel az (1) bekezdésben foglaltaknak. A Vgtv. 29. § (3) bekezdésében a fennmaradási engedélyhez kötött vízgazdálkodási bírság a szankciós jelleget igazolja.

Ennek következtében mindazon kutakra, amelyek létesítésekor jogszabály kötelezően nem írta elő engedély meglétét (jogszerűen létesültek engedély nélkül), nem alkalmazható a fennmaradási engedély, hanem üzemeltetési engedélyt kell adni.

Annak érdekében, hogy egyértelműen eldönthető legyen, az üzemeltetési engedély vagy a fennmaradási engedély kiadása szükséges-e, vizsgálni kell a kút létesítésének időpontjában hatályos törvényi előírásokat.

A vízjogról szóló 1885. évi XXIII. törvénycikk értelmében az élet rendes szükségletére vizet szolgáltató kutakat saját birtokán mindenki szabadon építhet. A törvénycikket a vízügyről szóló 1964. évi IV. törvény 1965. július 1. napjával hatályon kívül helyezte.

A vízügyről szóló 1964. évi IV. törvény végrehajtására kiadott 32/1964. (XII. 13.) Korm. rendelet (továbbiakban: Vtv.-vhR.) értelmében 1992. február 15. napjáig az egy ingatlan határában belüli **ásott kút** megépítéséhez, átalakításához csak akkor nem szükséges vízjogi létesítési engedély, ha

- a) annak mélysége az első vízadó réteget követő záróréteget nem haladja meg;
- b) élővízfolyás, csatorna vagy állóvíz medrétől legalább húsz méter, a környezetükre szennyező hatású építményektől (pl. istálló, ól), az egyéb kutaktól, épületektől és a telek határaitól pedig az erre vonatkozó építési előírásokban meghatározott távolságban van;
- c) a víz kiemelése kézi erővel vagy olyan gépi berendezéssel történik, amelynek teljesítőképessége nem haladja meg a háztartás (háztáji gazdaság) indokolt vízszükségletének kielégítéséhez szükséges mértéket.

A **fúrt kutak** építésére vonatkozóan már 1960-tól a 34/1960. (V. É. 17) számú OVF főigazgatói utasítás rendelkezett. Ez az 1960. augusztus 8-án életbe lépő utasítás, amelynek 4. § (1) bekezdése szerint „az építető (beruházó) a kút létesítéséhez, vagy felújításához, amelynek során a vízbeszerzés az eredetileg bekapcsolt vízadó réteg helyett más vízadó rétegből vagy vízadó szintből történik, vízjogi engedélyt köteles kérni” azonban a 10 méternél sekélyebb, illetve kézi kiemelésű vagy 1,5 LE alatti teljesítményű szivattyúval működtetett, kizárólag háztartási célokra használatos kutakra nem vonatkozott. Ebből fakadóan ezek a házi

vízellátó kutak 1960. augusztus 8. napjától bizonyosan továbbra is engedély nélkül voltak létesíthetők.

1992. február 15. napján hatályba lépő módosítása alapján a Vtv.-vhR. 61. § (1) bekezdése értelmében a jegyző engedélye szükséges az olyan kút (akár ásott, akár fűrt kút) létesítéséhez, használatbavételéhez és megszüntetéséhez, amely a létesítő háztartásának (házi vízszükségletének) napi 1,5 m³ mennyiségig terjedő kielégítését szolgálja, továbbá, – a parti szűrésű, karszt és rétegvíz készlet igénybevétele vagy érintése nélkül – kizárólag a talajvíz felhasználását biztosítja.

Összességében, a jegyzői engedélyezés alá tartozó kutakra vonatkozóan megállapítható, hogy

a) 1992. február 15. napja **után** létesült minden kútra (ásott és fűrt kútra egyaránt) vízjogi létesítési engedélyt kellett volna kérni, és ennek következtében most fennmaradási engedély adható ki.

b) 1992. február 15. napja **előtt** létesült kutak esetében

- arra az ásott kútra, amely a jogszabályok értelmében (mélységének és elhelyezkedésének függvényében) jogszerűen létesült engedély nélkül, üzemeltetési engedélyt kell adni,
- arra az ásott kútra, amelyre létesítésének időpontjában (mélységének és elhelyezkedésének függvényében) engedélyt kellett volna kérni, fennmaradási engedélyt kell adni,
- minden fűrt kútra üzemeltetési engedélyt kell adni.

A vízügyi ágazat célja a kutak engedélyezett státuszba történő sorolásával az, hogy e vízilétesítmények regisztrálva legyenek és adatbázisba kerüljenek. Erre a vízkészletekkel való mennyiségi gazdálkodás és a felszín alatti vizek minőségi viszonyainak nyomon követése miatt van szükség.

- ❖ A 72/1996 Korm. r. 24. § (3) bekezdés c) pontjában foglalt illetékes vízügyi hatóság szakértőként való bevonásáról az eljáró hatóság gondoskodik, vagy az ügyfélnek kell megkeresnie a vízügyi hatóságot?

A 72/1996. (V. 22.) Korm. r. 24. § (3) bekezdés szóhasználata – miszerint a „(1) bekezdés a) pontjában megjelölt kút engedélyezésének feltétele...” – alapvetően arra utal, hogy az eljáró jegyzőnek, mint engedélyező hatóságnak a feladata a vízügyi hatóság bevonása. Természetesen, amennyiben az ügyfél az eljárás gyorsítása érdekében maga szerzi be a vízügyi hatóság véleményét, úgy azt jegyzőnek az eljárásban a kérelem részeként be kell fogadnia a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény általános eljárási szabályai szerint.

A házi ivóvízellátás célját szolgáló kutak esetében meg kell említeni, hogy a 147/2010. (IV. 29.) Korm. r. 16/B. § (5) bekezdés alapján „a saját célú ivóvízmű üzemeltetője részére az illetékes vízügyi hatóság, a népegészségügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala, valamint a működési terület szerinti vízügyi igazgatóság a szakmai tanácsadás lehetőségét biztosítja.”

- ❖ Jogszabály meghatározza-e a gazdasági célú vízigény fogalmát? Ingatlanon belüli öntözés, állattartás vízigénye a fogalomba minden esetben bele tartozik-e?

A jegyző vagy a területi vízügyi hatóság által kiadandó engedély megkülönböztetése szempontjából jogszabály a fogalmat nem határozza meg. Gazdasági célú vízigénynek minősül minden, a háztartási igénytől eltérő, azt meghaladó vízigény. A gazdasági cél nem azonos fogalom a mezőgazdasági céllal. A gazdasági célú vízigénybe beletartozhat a locsolás, állattartás is, amennyiben ezzel az engedélyes nem a saját háztartási igényeit elégíti ki, azaz a víz használatával gazdasági haszonnal járó tevékenységet végez. Például egy östermelő által folytatott piaci termelőtevékenységhez tartozó (amely tevékenységért területalapú támogatást is kap a gazdálkodó) vízigény már nem háztartási vízigény. Ugyanígy gazdasági célú vízigénynek számít egy ingatlanon belül – egy másik példával szemléltetve – egy kis autómóso üzem üzemeltetéséhez szükséges vízmennyiség akkor is, ha 500 m³/év küszöb alatt marad a vízfelhasználás.

- ❖ *A 72/1996. (V. 22.) Korm. r. 24. §-a alapján a települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe az (1) bekezdésben meghatározott esetekben tartoznak engedélyezési eljárások, a felsorolt feltételek együttes teljesülése esetén. A feltételek között (1) bekezdés ab) pontja előírja, hogy az engedélyezés tárgyát képező kút „házi ivóvízigény és a háztartási igények kielégítését szolgálja”. Ezen előírás alapján tehát mindkét feltételnek (ivó- és háztartási vízigény) teljesülnie kell? Amennyiben csak háztartási vízigény kielégítésére alkalmas a vízminőség, a kút engedélyezése a további feltételek teljesülése esetén sem tartozik a jegyző hatáskörébe?*

A települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe – a 72/1996. (V. 22.) Korm. r. 24. §-ban felsorolt egyéb kitételek mellett – azok a kutak tartoznak, amelyek kizárólag magánszemély nem gazdasági célú vízigényét elégítik ki. E vízfelhasználás háztartási jellegű igényeket elégít ki, ami ezen belül lehet ivóvíz célú is.

Utóbbit azért említi kiemelten a jogszabály erre vonatkozó 2016. évi módosítása, mert erre külön szabályozást is bevezet. Általánosságban elmondható, hogy a talajvíz kezelés nélkül Magyarország területének legnagyobb részén emberi fogyasztásra nem alkalmas. Természetesen előfordul ettől eltérő eset, azonban ha a talajvizet ivóvízcélra kívánják felhasználni, akkor fokozott biztonsággal kell eljárni, és a használatbavételhez ivóvíz-minőség vizsgálatot kell végezni (ld.: 72/1996. (V. 22.) Korm. r. 24.§ (9) bekezdését és a 101/2007. (XII. 23.) Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium rendelet 5. § (3) bekezdését).

Tehát a jegyzői hatáskör kiterjed azokra az engedélyezési esetekre is, mikor a vízhasználat célja a házi ivóvízigény ellátására nem terjed ki, hanem a vizet egyéb háztartási igényekre kívánják hasznosítani.

Ivóvízcélú felhasználás esetén felhívjuk a figyelmet a 147/2010. (IV. 29.) Korm. r. 16/A.§-ában foglaltakra:

„(4) A saját célú ivóvízmű (3) bekezdés b) pontja szerinti védelmét úgy kell megvalósítani, hogy a vízkivétel körül 10 méteres körzet a saját ingatlanon belül legyen. Az ingatlan tulajdonosának vagy az üzemeltetőnek ezen a területen belül meg kell akadályozni a szennyezőanyagok saját célú ivóvízműbe és a környező földtani közegbe történő bocsátását.”

- ❖ *A jegyzői hatáskörbe tartozó kutak engedélyezési eljárásaiban szükséges-e tervező által elkészített műszaki tervdokumentáció becsatolása?*

A 18/1996 (VI. 13.) KHVM. r. tartalmazza minden kút vízjogi létesítési engedély iránti kérelméhez mellékelten benyújtandó mellékleteket.

A 18/1996 (VI. 13.) KHVM. r. 2016. június 15-től hatályba lépett módosítása szerint a 2. § (5) bekezdése alapján „nem szükséges a (4) bekezdés szerinti tervezői jogosultság igazolása a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 24. §

(1) bekezdés a) pontja szerinti engedélyezési eljárások esetében, ha a kút kivitelezője a felszín alatti vízkészletekbe történő beavatkozás és a vízkútfúrás szakmai követelményeiről szóló 101/2007. (XII. 23.) Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium rendelet 13. § (2) bekezdés szerinti végzettséggel rendelkezik.” Így a 18/1996 (VI. 13.) KHVM. r. e vonatkozó része a megjelölt körülmények fennállása esetén mentesít a tervezői közreműködés alól.

Bár a 18/1996 (VI. 13.) KHVM. r. e tekintetben csak a vízjogi létesítési engedély vonatkozásában rendelkezik egyértelműen, a jogalkotói szándék az volt, hogy értelemszerűen az üzemeltetési és mellette a fennmaradási engedélyezés vonatkozásában is lehessen élni e kedvezménnyel. A jogszabályi környezet egyértelművé tételét a belügyi tárca felül fogja vizsgálni. Önkormányzati

- ❖ A 18/1996 (VI. 13.) KHVM. r. 2. számú mellékletének I/B.) pontja szerinti adatlap teljes egészében alkalmazandó, beleértve a fúráshoz használt berendezés bányafelügyelet által kiadott igazolás vagy EK megfelelőségi nyilatkozat csatolásának megkövetelését?

A kutak mélyítéséhez használt – különösen a fúrásos technológiával működő – gépekkel kapcsolatban elsősorban az élet- és balesetvédelmi, másodsorban pedig a vizek minőségi védelmére vonatkozó aspektusokat kell vizsgálni. Amennyiben a kút fúráására használt berendezés nem megfelelő minőségű, vagy a gép kezelője nem tartja be a használati utasításokat és biztonsági előírásokat, úgy a gép komoly baleseti forrás lehet a használója, de akár más személy (pl. a munkavégzés megrendelője) számára is, amennyiben a gép közelében tartózkodik. Vízminőség védelmi szempontból pedig – bár eseti terhelésnek fogható fel – nem engedhető meg, hogy a gép hibás technológiai működéséből következően a felszín alatti vizekbe szennyeződés (pl. szénhidrogén származék) kerüljön. A fúráshoz használatos gépek megfelelőségét ezért – legyenek akár gyári, vagy házilag épített berendezések – minősíteni szükséges.

E minősítés (bányafelügyelet által kiadott igazolás vagy EK megfelelőségi nyilatkozat) kérelemmel történő benyújtásáról rendelkezik a 101/2007. (XII. 23.) KvVM r.13. § (2) bekezdés b) pontja, mely a jegyzői engedélyezés alá tartozó kutakra is vonatkozik.

- ❖ Milyen jogszabályi előírás vonatkozik a létesítési, fennmaradási, megszüntetési, üzemeltetési engedély hatályára?

Az engedélyek időbeli hatályára vonatkozóan a területi vízügyi hatóság hatáskörébe tartozó ügyek esetében – kivéve az elvi és a megszüntetési vízjogi engedélyt – sem írnak elő a jogszabályok kötelező időtartamot. Létesítési engedély tekintetében olyan határidő adása szükséges, mely alapján az ügyfél a vízelétesítmény megépítését képes elvégeztetni. A 72/1996. (V. 22.) Korm. r. 4/A. § (7) bekezdés szerint a megszüntetési engedély 2 évig hatályos.)

- ❖ A 147/2010. (IV. 29.) Korm. r. 16/C. § meghatározza, hogy amennyiben az ivóvíz törzshálózat műszakilag elérhető, új saját célú ivóvízmű nem telepíthető. Ebben az esetben fennmaradási engedély kiadható-e a korábban engedély nélkül létesített ivóvízműre.

A kút önmagában háztartási vízigény kielégítésére kaphat fennmaradási engedélyt, de ivóvíznyerés céljára ebben az esetben a jogszabály tiltja a hasznosítást (ld.: a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény 55. §). A cél, hogy a lakosság a biztonságosabb ivóvízhálózathoz csatlakozzon, amint az kiépítésre kerül.

❖ Kell-e fizetni a kútból kitermelt víz után járulékot, vagy adót?

A Vgtv. 15/C. § (1) bekezdés c) pontja alapján nem kell a vízhasználónak vízkészletjárulékot fizetnie a vízjogi engedélyenként évi 500 m³-t meg nem haladó vízmennyiség után. Tehát sem járulékot, sem adót nem kell fizetni.